

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : รูปแบบการบริหารจัดการศึกษานอกระบบบนพื้นที่สูงเพื่อความมั่นคง

ชื่อผู้วิจัย : นายสนธิ หาจตุรัส

สาขาวิชา : ผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริวันทน ชัยญาณะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

: รองศาสตราจารย์ ดร.วีระศักดิ์ ชมภูคำ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เทพประวิณ จันทรแรง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการศึกษานอกระบบบนพื้นที่สูงเพื่อความมั่นคง กลุ่มตัวอย่างคือ เลขานุการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้อำนวยการสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ เขต 3 ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอน รวม 3 คน หัวหน้าฝ่ายจัดผังรายการและฝ่ายข่าวสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยประจำจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอนรวม 3 คน บรรณาธิการหนังสือพิมพ์เชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอนรวม 3 คน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอน รวม 3 คน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอฝาง แม่วาง เวียงป่าเป้า แม่สรวย แม่สะเรียง และแม่ลาน้อย รวม 6 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอฝาง แม่วาง เวียงป่าเป้า แม่สรวย แม่สะเรียง และแม่ลาน้อย รวม 6 คน ครูนิเทศบนพื้นที่สูงในเขตภาคเหนือตอนบน รวม 12 คน ครูผู้สอนบนพื้นที่สูงในเขตภาคเหนือตอนบน รวม 30 คน นักศึกษานบนพื้นที่สูงในเขตภาคเหนือตอนบน รวม 30 คน และผู้นำชุมชนบนพื้นที่สูงในเขตภาคเหนือตอนบน รวม 12 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึก สอบถามประกอบการสังเกต ประชุมกลุ่มเฉพาะ การทำ SWOT Analysis และการทำวิพากษ์วิจารณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. การบริหารจัดการศึกษานอกระบบบนพื้นที่สูงเพื่อความมั่นคงโดยหน่วยงานให้ การศึกษานอกระบบแก่ประชาชน คือ การจัดรายการวิทยุ การจัดรายการโทรทัศน์ และการจัดให้ มีคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ส่วนสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การบริหารจัดการศึกษานอกระบบบนพื้นที่สูง เพื่อความมั่นคงของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่วนใหญ่ จัดเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา "แม่ฟ้าหลวง" กลุ่มผู้ไม่รู้หนังสือเรียนเนื้อหาเกี่ยวกับชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์โดยใช้หนังสือแบบเรียนภาษาไทย หน่วยที่ 1 ประเทศของเรา และ หน่วยที่ 2 ในหลวงของเรา และกลุ่มการศึกษาขั้นพื้นฐานเรียนเนื้อหาเกี่ยวกับชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์ในหมวดวิชาประสบการณ์ชีวิต สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการ ดำเนินชีวิตในสังคม และสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ใช้วิธีสอน คือ การฝึกฟัง พูด อ่าน และเขียน ร้องเพลงชาติไทย เพลงสรรเสริญพระบารมี และเพลงสดุดีมหาราชา เคารพธงชาติ สวดมนต์ ไหว้พระแม่เมตตา และเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนในวันสำคัญของชาติ รัฐให้ค่าใช้จ่ายรายหัว ค่าใช้จ่ายตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี มีครูประจำศูนย์ละ 1-2 คน ศูนย์การเรียนเป็นอาคารไม้

2. ปัญหาในการบริหารจัดการศึกษานอกระบบบนพื้นที่สูงเพื่อความมั่นคง คือ หน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบไม่ร่วมมือกันในลักษณะของ "เครือข่าย" ส่วนศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนชาวไทยภูเขา "แม่ฟ้าหลวง" ขาดสื่อการเรียนการสอน บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจ และขาด ความรู้ในการจัดการศึกษานอกระบบ

3. รูปแบบการบริหารจัดการศึกษานอกระบบบนพื้นที่สูงเพื่อความมั่นคง ต้องคำนึงถึง องค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นท้องถิ่น(Local) สื่อและนวัตกรรมที่มีอยู่และมีความเหมาะสม (Innovations: I) หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการศึกษาต้องเป็นหลักสูตรแบบเบ็ดเสร็จ (Functional: F) ความมุ่งหมายในการจัดต้องจัดให้ครอบคลุมทุกเผ่าทั้งเด็กและผู้ใหญ่ในชุมชนบนพื้นที่สูง (Educate: E) ต้องให้ความสำคัญและใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นและชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Library: L) ต้องใช้ภาคีเครือข่ายที่มีอยู่บนชุมชนพื้นที่สูงให้มีส่วนร่วมดำเนินการ (Organize: O) ต้องให้ ความสำคัญกับภาคีเครือข่ายในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการปฏิบัติแบบการมีส่วนร่วมในทุก ขั้นตอน (Network: N) และรัฐต้องให้ความสำคัญด้านการจัดการศึกษานอกระบบบนพื้นที่สูง เพื่อความมั่นคง ตามบทบาทและภารกิจที่กระจายอยู่ในหลายหน่วยงาน(Government: G) คือ LIFELONG Model

The Title : A Non-Formal Education Administration Model for Highland
People and the Nation's Security

The Author : Sanit Hajatturas

Ph.D. Degree Program : Educational Leadership and Human Resource Development

Thesis Advisors : Asst. Prof. Dr. Siriwan Chaiyana Chairman
: Assoc.Prof.Dr.Weerasak Chomphucome Member
: Asst. Prof. Dr.Thepbrawin Chandrarang Member

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the state and problems in non-formal education administration for national security and to formulate the non-formal education administration for national security model. The sample was the Secretary-General of the Office of Non-Formal and In- Formal Education, Chiang Mai, Chiang Rai and Mae Hong Son provincial governors, the director of the Office of Radio of Thailand, director of the Office of Television of Thailand, editors of local newspapers in Chiang Mai, administrators of the Provincial Office of the Non-Formal and Informal Education, chairman of school charter, administrators of district Non-Formal and Informal Education Centre, and supervisors and teachers of the Mae Fah Luang Education Center for Highlanders. The data was gathered by documentary studies, in-depth interviews, observation, and asking, focus group discussion. The data was analyzed by using frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, content analysis and synthesis. The results of this research are as follows.

1. The state of the non-formal education administration for national security is mostly in the form of Mae Fah Luang Education Center for Highlanders. For the literacy education uses the Thai subject textbook unit one in the topic of "Our Nation" and "Our King" is used. For the basic education uses the Thai subject textbook in the life experience unit and the second topic of "Duty of the Citizens, Culture and Social living and the fourth topic of "History" is used. The teaching

methods include listening, speaking, reading and writing, national anthem singing, Long Live the King singing and Carol King singing, flag-raising ceremony, praying and participating in community activities on important days and festivals. The state subsidizes the per head budget for students and subsidizes the budget to conform the 15 years free learning project. There are 1-2 teachers for 1 learning center. The center buildings are made of wood. The other non-formal education organizations were radio and television broadcasting and newspaper columns.

2. The problems of the non-formal education administration for national security were a lack of educational innovation a lack of, a lack of morale of the persons, a lack of knowledge and teaching techniques of the persons, lacking of the non-formal education organization network.

3. A non-formal education administration model for highland people and the nation's security was aware of the compositions which were local, suitable visual aids and innovations, functional curriculum for learning, purposes of education covered all tribes of children and adults on highland community, focusing and using library and local and community learning resources to be very useful, participation of organization of group members on highland community, co-operation network of group members, and the government focused on a non-formal education administration model for highland people and the nation's security following roles and missions of offices. That was called LIFELONG model.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริวันทน ษ์ชัยฐานะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.วีระศักดิ์ ชมภูคำ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทพประวิณ จันทร์แรง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่กรุณาให้ คำปรึกษาแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอดจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.รัตนา พุ่มไพศาล ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.พสิน แดงจวง กรรมการสอบวิทยานิพนธ์เป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ โอกาสแก่ผู้วิจัยได้เข้าสู่วงการของการเป็นนักวิชาการเพื่อที่จะทำประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมต่อไป

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.อนุรักษ์ ปัญญาอนุรักษ์ ประธานคณะกรรมการสอบ โครงร่างวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาแนะนำ ให้ข้อคิดเห็น ตรวจสอบและแก้ไขเค้าโครงวิทยานิพนธ์ ขอขอบพระคุณคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชูชีพ พุทธประเสริฐ อาจารย์ ดร.ศุภกฤษ เมธี โภคพงษ์ และว่าที่ร้อยตรีเอกพงษ์ เกษมกุลทรัพย์ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อักษรัยอำเภอหางดง ผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อักษรัย ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูนิเทศและครูบนพื้นที่สูงใน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอักษรัย และผู้บริหารสื่อวิทยุ โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ในจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย และจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่กรุณาให้ ข้อมูลวิจัยเป็นอย่างดี

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อยอด คุณแม่สาย หาจตุรัส ที่ให้ชีวิต และแสงสว่าง ในการดำเนินชีวิต ขอขอบคุณพี่น้องในสกุล “หาจตุรัส” ทุกคน พร้อมทั้งภรรยา และบุตรของผู้วิจัย ที่ให้โอกาส และให้กำลังใจจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเป็นฉบับที่สมบูรณ์

สนธิ หาจตุรัส